

ACTIVITATI ECONOMICE

Agricultura

În decursul istoriei, agricultura a constituit principalul domeniu de activitate și de subzistență a populației. Solurile fertile ale Bărăganului au fost mult timp valorificate decât într-o mică măsură, ponderea principală având-o creșterea animalelor. Modernizarea uneltelor agricole a progresat lent începând de la plugul de lemn cu roți confecționate din obezi de lemn cioturoase având fierul brăzdar din fier. Ulterior, târziu a apărut și plugul de fier. Plugurile erau trase în general de boi, care trăgeau plugul încet dar cu ușurință folosindu-se de obicei 2 sau 4 boi la un plug. Alte unelte agricole erau sapa și grapa de lemn, boroana apărând mult mai târziu. Se semăna și se vântura manual. Foarte târziu după 1910 au apărut batoze cu aburi, secerătoare cu aburi, tractoare cu aburi, s-au modernizat plugurile, etc. Cele mai vechi date agricole credibile referitoare la satele de pe aceste meleaguri, datează din 10 aprilie 1837 și provin din Catagrafia satelor plasei Ialomița, întocmită de epistatul Constantin Doicescu și înaintată Ocârmuirii județului Ialomița, cuprinzând numărul populației, al pogoanelor lucrate și al animalelor, situație realizată pe sate și redată în tabelul de mai jos:

Cultura	satul	Bărcănești	Speteni	Stoenești	Condești	Ulești	Total
Grâu		369	126	258	210	137	1100
Porumb		536	196	380	197	214	1523
Orz			136	269	224	–	629
Mei		-403	74	148	127	151	903
Islaz		223	107	216	167	110	823
Total							
pogoane		1531	639	1271	925	612	4978

Aceste suprafețe reprezentau inventarul culturilor de pe terenurile date în folosință sau cele proprietate ale țăranilor (exceptând moșiile boierești). După cum se observă pe terenurile arabile predominau porumbul (1523 pogoane), grâul (1100 pogoane), cultura de mei avea o pondere însemnată (903 pogoane), dar suprafețele cultivate cu orz erau mai reduse (629 pogoane). Catagrafia cuprindea și alte culturi, dar cu suprafețe mult mai mici, dar și un inventar al animalelor. Suprafețele de teren deținute de țărani s-au mărit substanțial după reforma agrară de la 1864, când au fost secularizate averile mănăstirilor. Conform tabelului întocmit la 1875 de către autoritățile statului, cuprinzând suprafețele de teren agricol primite prin împrumutarea de la 1864 (reforma agrară din timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza), rezultă că țăranii împrumutați au fost împărțiți pe trei categorii: țărani frunțași (cu 4 boi), țărani mijlocași (cu 2 boi) și țărani pălmași (cei fără vite).

Satele au fost ridicate la rangul de comune (dar satul Eliza-Stoenești aparținea de comuna Bărcănești). Suprafețele de teren primite în urma reformei agrare din anul 1864 sunt redată în tabelul de mai jos:

Categ. Țăranilor și supr.

Comuna	Suprafețe	primită pe categ.			Nr. locuitorilor		
		Cu 4 boi	Cu 2 boi	pălmași	Cu 4 boi	Cu 2 boi	Pălmași
Bărcănești		1075	662,7	194,6	155	85	42
Speteni		44	239	120,6	4	3	26
Condești		22	7,19	–	2	1	–
Ulești		451	319,11	152,15	41	41	33
Total pe categ.		2222	1228	467,35	202	130	101
Total gen.		3917,35 pogoane			433 țărani împrumutați		

Calitatea culturilor, fertilitatea terenurilor, hărnicia și îndemânarea locuitorilor acestor locuri erau puse în valoare de premiile și distincțiile primite de către locuitorii satelor noastre, cu ocazia diferitelor concursuri organizate de către Prefectura județului Ialomița. Astfel la concursul de produse agricole de la Slobozia prezidat de prefect în data de 1 octombrie 1867, domnul Gheorghe Arion, a primit premiul I, pentru merite deosebite la porumb și 8 varietăți de produse cultivate pe moșia Eliza. De asemenea, la același concurs, printre cei care au primit premiul al II-lea a fost și Tudor Ion din Bărcănești, care a primit premiul pentru calitatea grâului indigen cultivat.

La recensământul din anul 1890, suprafețele agricole înregistrate pe comune erau repartizate astfel: 2780 ha în comuna Speteni, 1875 ha în comuna Bărcănești, 1751 ha în comuna Eliza-Stoenești, 1600 ha în comuna Ulești, 950 ha în comuna Condești.

După cum se poate constata, cele mai întinse suprafețe (pe cap de locuitor), erau în comuna Speteni, iar cele mai reduse suprafețe erau în comuna Bărcănești. Corespondența dintre suprafețele de teren și numărul locuitorilor poate indica implicit și gradul de bunăstare al populației constatându-se că locuitorii din Speteni erau cei mai înstăriți, urmați de locuitorii din Ulești, Eliza-Stoenești, Condești și implicit locuitorii din Bărcănești erau cel mai puțin înstăriți.

Cu toate că vitregiile vremurilor i-au afectat în timp pe vechii proprietari de pământuri (moșnenii), ponderea acestora era încă semnificativă. Moșnenii continuau să aibă suprafețe întinse de pământ în comunele Speteni și Condești, astfel conform tabelului întocmit de Prefectura județului Ialomița înaintat Ministerului Agriculturii, Industriei și Comerțului cuprinzând numărul familiilor moșnenilor din sate și proprietățile deținute de aceștia, în comuna Speteni încă mai erau 113 familii de moșneni care dețineau 1460 de hectare iar în comuna Condești mai erau 63 de familii ce dețineau 661 de hectare. În comuna Speteni moșnenii erau reuniți în moșiile: Luca-Moteasca 584 ha, Luca 437 ha, Badea 298 ha, Luca-Stanciu 41 ha.

Moșnenii din comuna Condești erau reuniți în moșiile: Smeasca 200 ha, Bereasca 100 ha, Epureasca 100 ha, Magiureasca 261 ha.

La reforma agrară a lui Alexandru Ioan Cuza din anul 1864 o mare parte din terenurile agricole repartizate țăranilor de către stat, proveneau

din secularizarea averilor mănăstirilor și bisericilor. După primul război mondial în anul 1918, a avut loc o mare reformă agrară ce a dat dreptul la pământ multor localnici dar și locuitorilor proveniți de pe alte meleaguri.

Alte împrăștiări ample au avut loc în anii: 1921 și 1945. Față de

reforma agrară de la 1864 la celelalte împrăștiări a scăzut ponderea terenurilor provenite de la mănăstiri, crescând ponderea terenurilor provenite de la stat și de la marii moșieri.

Cele mai reprezentative moșii din cele 5 foste comune erau următoarele:

- În Bărcănești moșiile , Bărcăneasca (proprietari în timp familiile Ipsilanti, Obrenovici, Fochide, Grigoriu, Carabulea, Ionescu), Catargioaica (Al. Catargiu), Râioasa, Uluiți, etc.
- În Speteni moșiile, Luca, Moteasca, Stanciu, Badea, Furculeasca (Eufrosina Fitis), Tărculeasca, etc.
- În Eliza-Stoenești moșiile, Stoenești (Eliza Sion fiica lui Meltiade Mărculescu), Sion (poetul Gheorghe Sion și mai târziu I.G. Duca), Eliza (Gogu Mărculescu), Roșca-Pisica (Elena și Marius Roșca), Negrea, Cruțeasca, Chiroianca, Marius Ionescu, etc.
- În Condești moșiile, Bereasca (colonelul Bereșteanu), Năneasca, Smeasca, Epureasca, Megieșeasca (Zappa C.), Magiureasca, Voineasca, etc.
- În Ulești moșiile, Evanghelie Zappa, Vistereanca, Negrea, etc.

După cel de-al II-lea Război Mondial, au fost împrăștiți cu precădere foștii combatanți (veteranii de război) dar efectul a fost efemer, deoarece după anul 1948, terenurile au fost colectivizate înființându-se CAP-urile acestea fiind alcătuite cu forța. IAS-urile, s-au constituit cu precădere din terenurile foștilor moșieri.

În perioada comunistă au funcționat în comună două CAP-uri productive, unul la Bărcănești și unul la Condești, având rezultate notabile în cadrul județului Ialomița. În cadrul IAS Borănești au funcționat pe raza comunei Bărcănești 6 ferme de stat, dintre acestea 3 fiind de producție vegetală, 2 de producție animală și una de producție mixtă.

De asemenea tot în cadrul IAS, la Condești a funcționat din anul 1953, un SMA (AGROMEC) bine administrat, având un prestigiu deosebit în zonă. SMA Condești presta o activitate complexă în domeniul agricol, majoritatea componentelor sale fiind localizate la Condești dar având și o brigadă mecanizată la Speteni. Suprafața comunei a avut o evoluție ușor oscilantă de-a lungul timpului.

Evoluția proporției suprafețelor de teren după modul de folosință al terenurilor a fost oscilantă, totuși diferențele nefiind însă prea mari, situație redată în tabelul de mai jos:

Tip de suprafață	Anul	1960	1970	1985	2004
Suprafața totală		10915	11251	11159	11449
Suprafața agricolă		9215	9538	9171	9127
Arabil		8694	8932	8790	8815
Pășuni		436	506	260	138
Viță de vie		77	78	107	–
Livezi		8	22	14	–
Suprafață forestieră		846	820	1118	1265
Alte suprafețe		854	893	870	1083
		1	2	3	4

După cum se observă cresc suprafețele agricole în perioada comunistă după care în ultimii 15 ani aceste suprafețe s-au mai redus, unele tipuri de suprafețe agricole dispărând total (vița de vie și livezile), rămânând doar cele hibride. De asemenea se observă o creștere continuă a suprafețelor forestiere, fapt datorat atât împăduririlor, cât și ajustărilor teritoriale efectuate față de comunele învecinate.

Productivitatea este dependentă de mai mulți factori: regimul precipitațiilor, tratamentul aplicat culturilor, distribuția terenurilor. Dintre acestea cel mai important este regimul precipitațiilor, în anii ploioși producțiile sunt bogate, iar în anii secetoși sunt mai reduse. Astfel, producția agricolă a fost oscilantă valorile fiind în strânsă corelare cu regimul precipitațiilor.

Se manifestă o scădere majoră a producției de grâu datorită scăderii suprafeței cultivate, comparativ cu o creștere exponențială a producției de porumb. Floarea soarelui după o scădere, a ajuns să depășească net producția din anul 1989. Producția de legume, după o creștere în anul 1994, s-a redus simțitor, dar scăderile cele mai mari sunt la orz și orzoaică, struguri, fasole.

Producția de sfeclă de zahăr s-a redus drastic datorită faptului că fabrica de zahăr de la Urziceni nu a funcționat mult timp, sfecla de zahăr fiind perisabilă, locuitorii nu și-au asumat riscul să o cultive nemaivând fabrică funcțională în zonă. Livezile nu mai există, totuși nici nu erau suprafețe mari dar emblematică este producția de struguri care a dispărut după ce au fost desființate viile nobile (107 ha).

Pe suprafața comunei sunt ample amenajări de îmbunătățiri funciare (canale de irigații și desecare) suprafața amenajată pentru irigații fiind de 728 ha, din care din păcate doar 325 ha sunt funcționale. Suprafețele amenajate pentru irigații fac parte din Sistemul de irigații Mostiștea II.

Sectorul zootehnic a fost bine reprezentat în comună de-a lungul timpului, creșterea animalelor reprezentând o ocupație de bază a populației. Evoluția efectivului de animale în cadrul comunei este redată în tabelul de mai jos:

Anul	1890	1989	1994	2004
Bovine	2446	3461	1412	1275
Ovine	7107	6197	4509	3998
Porcine	1246	15111	15400	16980
Cabaline	1091	623	711	748
Caprine	82	114	133	189

Păsări de curte   **8150**   **15535**   **23753**

Numărul ovinelor și al bovinelor a scăzut treptat, iar numărul păsărilor de curte și al caprinelor a avut o evoluție pozitivă în general. Cabalinele în schimb au avut o evoluție negativă în perioada comunistă, fiind sub valoarea anului 1890, dar, după anul 1989 sunt în creștere. Ferma zootehnică „Floricon”, din cartierul Eliza, care inițial avea bovine folosite pentru producția de lapte, cuprinde acum atât ovine cât și bovine crescute pentru carne. Sunt în continuare crescători de ovine și caprine (ciobani), iar în ultimii ani, datorită subvențiilor de la Uniunea Europeană, aceștia au început să prospere și să îmbunătățească rasele.

Remarcabil este efectivul de porcine cu o creștere constantă un rol major avându-l Complexul de creștere a porcilor de la Condești al cărui efectiv de animale este de 15000 în 2007. Alte produse, cândva de tradiție au dispărut complet sau sunt nesemnificative, astfel până în 1949 se creșteau intensiv viermi de mătase (în anul 1890 erau peste 400 de duzi), acum activitatea fiind inexistentă. O tradiție deosebită era și apicultura (creșterea albinelor), care a decăzut treptat (totuși în anul 1890 erau 1548 de stupi în comună).

După ce au avut scăderi semnificative în intervalul 1989-1994 producțiile de carne, lapte și ouă sunt acum într-o creștere semnificativă, constantă, producția de lână fiind însă pe o pantă pronunțat descendentă.

După intrarea României în Uniunea Europeană, terenurile au început să fie lucrate în totalitate datorită subvențiilor primite, Societățile Agricole au început să prospere și să se extindă cumpărând și arendând suprafețe de pământ. Principalii producători agricoli sunt: Giocom, Luxcom, Neculasem, Efimov Nicolae, Machita Alexandru, Ionescu Floarea, Mirescu Marian, Petrescu Cornel, Cristea Sterea, Toader Iliuțiu, Andrei Petrica.

Industria

Activitățile industriale, deși relativ diversificate sunt firave și slab dezvoltate. Comuna Bărcănești are o funcție de bază pronunțată agrară, majoritatea activităților industriale fiind și ele strâns legate cu activitățile agricole. În sec. XIX la Speteni existau o manufactură de covoare, o manufactură de postavuri (deschisă de Ionică Simoiu în clădirea de lângă stadion, clădire ce a fost și brutărie mai târziu), un darac de lână, presă de ulei, moară (Aurel Zamfirescu), Speteniul fiind cel mai dezvoltat, alături de acesta și Uleștiul (moara Traian Zamfirescu, presă de ulei) fiind mai însemnat. Ulterior, după anul 1900 au mai fost construite două mori în satul Bărcănești (una dintre ele, moara Gogu Ivănescu folosea o tehnologie cu aburi originală) și încă o moară la Speteni, astfel că în perioada interbelică existau 5 mori. De asemenea în perioada interbelică exista un centru de colectare a laptelui la Speteni. Activitatea micilor meșteșugari era diversificată, în fiecare sat existând fierari, cizmari, tâmplari, croitori, etc.

După cel de-al II-lea Război Mondial, odată cu venirea regimului comunist o parte din mori și-au încetat activitatea, fie că au primit altă destinație, fie au fost demolate. Morile, ca specific și activitate făceau parte din industria alimentară (morărit și panificație).

După anul 1952, a fost dat în folosință SMA Condești, cu o activitate complexă în domeniul agricol (un atelier mecanic de mare capacitate) ce deservea toate centrele cu profil agricol din zonele limitrofe, reparându-se cu precădere tractoare și mașini agricole, prestări de lucrări agricole, etc. Micii meșteșugari au fost cooptați în cooperativa meșteșugărească (UJCOOP) având până în anul 1968 două conduceri distincte (comuna Bărcănești și comuna Eliza-Stoenești), acestea având în componență în ambele comune ateliere de tâmplărie, croitorie, cizmărie, tapițerie, frizerie, gatere, etc.

În cadrul industriei alimentare exista un centru de colectare a laptelui (la Speteni) ce aparținea de Întreprinderea de Conservare și Industrializare a Laptelui (ICIL) Urziceni. Industria lemnului era reprezentată de un punct de exploatare a lemnului, aparținând de Industria Locală Urziceni.

CAP-urile Bărcănești și Condești aveau în subordine câte o brutărie (activitate de panificație) pentru o perioadă existând o a treia brutărie în satul Speteni, dependentă de industria meșteșugărească locală. Alte activități cu pondere industrială desfășurate în comună au fost electrificarea (prima etapă desfășurându-se sub coordonarea lui Neagu Andrei în perioada 1953-1961.), un atelier de confecționat covoare la Speteni (a funcționat în perioada 1970-1979).

De altfel, raportat la activitățile desfășurate în timpul regimului comunist, perioada cea mai activă a fost între anii 1969-1979, în această perioadă înfloritoare pentru comună, fiind încheiată electrificarea.

După căderea regimului comunist în decembrie 1989, în ultimii 15 ani mare parte din aceste mici obiective cu specific industrial au fost închise.

Cea mai reprezentativă unitate industrială din comuna Barcanesti, Fabrica membra a Green Future (Alcam International și Super Bowl), unde se confecționează saltele, bureți pentru mobilă, huse, pilote, perne cu puf ecologic, unitate cu perspective serioase de extindere, cu o bună productivitate, având peste 80 de angajați.

Alte obiective industriale sunt: o moară cerealiară complexă, o presă de ulei, 5 mori de uruială și mălai, 4 gatere. În satul Speteni funcționează o secție cu profil agricol aparținând de SC Supercom SA.

O proporție însemnată din locuitorii comunei dispun de tractoare și utilaje agricole folosite pentru exploatarea propriilor terenuri cât și pentru prestări servicii față de restul populației. La toți aceștia, se adaugă micii meseriași care prestează activități independente (zidari, tâmplari, croitori, etc). De asemenea, o proporție însemnată din populație (peste 240 de locuitori ai comunei Bărcănești) lucrează în sectorul industrial în alte localități (navetiști), cu precădere în localitățile, Urziceni, București, Afumați etc.

Comertul

Alături de cultivarea pământului și creșterea animalelor, funcția culturală reprezintă o îndeletnicire de bază a locuitorilor. În satele comunei Bărcănești nu sunt informații că ar fi existat în decursul istoriei târguri sau bâlciuri, probabil și datorită faptului că aceste sate nu erau amplasate la răscruce de drumuri importante.

În vremurile îndepărtate principalele forme de activitate comercială erau reprezentate de comercianții ambulanți, comercianții de sare și poame, cât și de păstorii care străbăteau teritoriul comunei în transhumanța lor anuală, pe drumurile mocanilor, sării, etc. Datele din statisticile anului 1890 indicau că, existau în satele comunei 42 de comercianți, sectorul comercial având o pondere însemnată raportat la acele vremuri.

Comercianții se aprovizionau în general singuri, aducând cu carele trase de boi, vin și sare din zona subcarpatică, dar preferând și să fie aprovizionați de cei care tranzitau drumul sării. Categoria aceasta de comercianți activi ce se aprovizionau singuri, având o “prăvălie”, dar vânzând și ambulant, se numeau marchidani.

Băcăniile (“prăvălii”), asigurau pentru localnici minimul necesar de mărfuri și produse alimentare (zahăr, orez, biscuiți, marmeladă, bomboane, gaz lampant, sare, ulei, cuie, caiele, unelte agricole, halva, roșcove, pește, halviță, etc.). Se vindeau de asemenea textile la metraj și mai puțin materiale de construcții (cherestea). În perioada de după anul 1900(sec.XX), spațiile comerciale mai importante (cele mai cunoscute) erau distribuite relativ uniform în cele 5 sate (foste comune).

Astfel, în satul Eliza-Stoenești, binecunoscută era cârciuma lui Iancu Roșca, (cârciumă cu șoproan), clădire în care a funcționat în perioada comunistă un cămin cultural, iar vis-à-vis de aceasta funcționa o băcănie proprietate a lui Ionică Roșca, clădire în care în perioada comunistă (până în anul 1968), a fost sediul Oficiului Poștal al comunei Eliza-Stoenești.

În satul Bărcănești era o cârciumă ce aparținea familiei Chirișescu (a funcționat și în perioada comunistă fiind cunoscută atunci popular cu numele “La Nea Romică”) și un magazin mixt (băcănie) cu o amploare semnificativă pentru acele vremuri.

În satul Speteni era binecunoscută “băcănia pe colț”, care reprezintă clădirea cu cea mai lungă activitate comercială neîntreruptă din zonă (96 de ani), acum proprietate Roșca Ion.

Această clădire, construită în anul 1910 este declarată monument istoric fiind înregistrată pe lista monumentelor istorice sub denumirea, ”casă cu prăvălie pe colț”.

În satul Condești exista o băcănie și o cârciumă iar în satul Ulești, exista de asemenea o băcănie (acestea având totuși o amploare mai mică). Totodată, în toate satele, existau și prăvălii mai mici ale marchidanilor. Majoritatea comercianților erau “sedentari”, activitățile comerciale fiind desfășurate în casele unde locuiau. Era des folosită metoda trocului în natură (schimb) sau vânzarea produselor pe ouă. În general alături de “prăvălii” existau (în regim mixt) și cârciumi. Exista obiceiul de a fi angajați lăutari pentru a atrage clienții, și încă de pe atunci o importanță majoră o avea “vadul comercial”.

În perioada comunistă activitățile comerciale erau organizate centralizat (ca și aprovizionarea de altfel) în cadrul Cooperăției de consum. În această perioadă în comună existau două magazine universale, 5 magazine mixte, trei bufete, un magazin textil, o librărie și o cofetărie.

Începând din anul 1990, spațiile comerciale s-au înmulțit mult având profil mixt dar comercializând preponderent produse alimentare. Nu există în comună un magazin universal diversificat și cu spațiul mai vast (supermarket), magazinele fiind în general mici și mijlocii fiind răspândite pe toată suprafața comunei (preponderent înșirate pe șoseaua principală DJ 101). În total, în prezent, există 23 de spații comerciale, 14 în Bărcănești (satele Bărcănești și Speteni) și 9 în Condești (satele Eliza-Stoenești, Condești și Ulești). Din totalul spațiilor comerciale, 12 au spații amenajate pentru bar (cârciumi), existând 6 în Bărcănești și 6 în Condești. Spațiile comerciale au în general o balanță comercială constantă, fiecare având în principiu o clientelă proprie, dispusă de cele mai multe ori teritorial pe zone de influență.

Fragmente din „Monografia Comunei Barcanesti Ialomita”, Editura Apollon, 2006, autor Popa Daniel